

Förordning om europeiska politiska partier och stiftelser

Statsrådsberedningen

2022-01-20

Dokumentbeteckning

COM(2021) 734

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om finansiering och regelverk för europeiska politiska partier och politiska stiftelser.

Sammanfattning

Den 25 november 2021 presenterade kommissionen sitt förslag till reviderad förordning för europeiska politiska partier och politiska stiftelser.

Kommissionen föreslår förändringar som syftar till att öka den ekonomiska bärkraften för europeiska politiska partier och stiftelser, underlätta deras interaktion med nationella medlemspartier för att enklare delta i nationella kampanjer om EU-frågor. Förslagen syftar även till att täppa till återstående kryphål för finansieringskällor och transparens, minska administrativ börda och bidra till en ökad rättssäkerhet.

Regeringen anser att det är positivt att regler förenklas och förtydligas och kan stödja inriktningen på förslaget. Regeringen analyserar fortsatt de olika förslagen i detalj. Principen att valfrågor främst ska regleras på nationell nivå bör dock fortsatt värnas. Vidare bör de sammantagna förändringarna i förordningen inte bidra till att europeiska politiska partier och politiska stiftelsers handlingsutrymme ökar väsentligt.

Regeringen kan inte godta förändringen av medfinansieringsgrad utan förordar att dagens nivåer bibehålls.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

För att säkerställa en välfungerande representativ demokrati på europeisk nivå anger fördragen att medborgarna inom unionen är direkt representerade genom Europaparlamentet. I detta fyller politiska partier en nödvändig funktion för den representativa demokratin genom att binda samman medborgare till det politiska systemet.

Att vitalisera den europeiska demokratin var en av de annonserade prioriteringarna i kommissionens ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer.

Förordning nr 1141/2014 av Europaparlamentet och Europeiska unionens råd den 22 oktober 2014 behandlar regelverken och finansieringen av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser.

Utifrån kommissionens och Europaparlamentets utvärderingar av förordningen i enlighet med förordningens revideringsklausul (artikel 38) föreslår kommissionen förändringar som syftar till att täppa till de kryphål som identifierats i nuvarande förordning och som enligt kommissionen förhindrar europeiska politiska partier från att fullfölja sitt syfte att bidra till den europeiska politiska sfären. Förslaget presenterades den 25 november 2021.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen föreslår förändringar i förordning nr 1141/2014 som syftar till att: 1) Öka den ekonomiska bärkraften för europeiska politiska partier och stiftelser. 2) Underlätta deras interaktion med sina nationella medlemspartier så att europeiska politiska partier enklare kan delta i nationella kampanjer om EU-frågor. 3) Täppa till återstående kryphål när det gäller finansieringskällor och transparens (särskilt när det gäller donationer och finansiering utanför EU). 4) Minska överdriven administrativ börda. 5) Öka rättssäkerheten. Dessutom föreslås särskilda ändringar av förordningen för att garantera höga standarder för insyn i samband med politiska kampanj online och minska

riskerna för utländsk inblandning och överträdelse av dataskyddsregler i politisk reklam.

2021/22:FPM37

1.2.1 Kampanjer

För att uppfylla sin roll enligt definitionen i artikel 10.4 i EU-fördraget måste europeiska politiska partier kunna genomföra gränsöverskridande kampanjer i unionen. Definitionen av "europeiskt politiskt parti" kommer att ändras för att införliva möjligheten till gränsöverskridande kampanjer. Definitionen ändras därför till att "politiska partier på europeisk nivå bidrar till att skapa en europeisk politisk medvetenhet och att ge uttryck för den politiska viljan hos medborgarna i unionen". Definitionen av europeisk politisk stiftelse kommer också att ändras för att enligt kommissionen möjliggöra organisering av kapacitetsuppbyggnadsaktiviteter som kan bidra till att bilda framtida politiskt ledarskap i Europa.

1.2.1 Politisk reklam

För att säkerställa insyn i betald politisk reklam införs en definition av politisk reklam genom att hänvisa till

Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om transparens och inriktning när det gäller politisk reklam (COM (2021) 731). Kommissionen föreslår att europeiska politiska partiers egna stadgar måste innehålla regler för användningen av politisk reklam.

1.2.2 Finansiella intäkter till europeiska politiska partier och stiftelser.

Införandet av en tredje kategori av intäktskällor föreslås, i form av intäkter som härrör från partiets eller stiftelsens verksamhet. Den nuvarande förordningen har haft en restriktiv definition av intäktskällor som begränsats till antingen bidrag eller donationer vilket skapat svårigheter i redovisningen. Intäkterna från denna nya kategori kommer begränsas för att undvika att de blir överdimensionerade i förhållande till den totala budgeten.

Nya artiklar 3.1 e och 3.2 d kommer införas för att klargöra skyldigheten för både europeiska politiska partier och dess medlemspartier och medlemsorganisationer i medlemsländerna att följa och respektera de värderingar som unionen bygger på enligt artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen.

För att europeisk politik ska återspegla mångfalden i unionen och för att främja jämställdhet kommer europeiska politiska partier att krävas att i sina stadgar inkludera regler om jämställdhet och dessutom kommer krav ställas på att redovisa könsrepresentation när de ansöker om EU-finansiering. Om ett parti underlåter att tillhandahålla sådana uppgifter kan det innebära sanktioner i form av indragna medel. De europeiska politiska partierna uppmuntras också att tillhandahålla information i förhållande till sina medlemspartier om inkludering och representation av minoriteter.

För närvarande anger förordningen en medfinansieringsgrad på 10 % för europeiska politiska partier respektive 5 % för europeiska stiftelser. Eftersom vissa europeiska politiska partier, särskilt de mindre, uppges ha svårigheter att samla in de nödvändiga medlen föreslås ändringar för att minska andelen till 5 % för partier, i linje med vad som redan gäller för stiftelser. Förslaget innebär också att kravet på medfinansiering slopas helt under de år då val till Europaparlamentet sker.

För att täppa till kryphål i öppenhetsordningen för donationer införs en så kallad due diligence-mekanism för donationer över 3 000 EUR. Dessutom ges myndigheten för europeiska politiska partier och stiftelser befogenhet att begära ytterligare information direkt från givare där det finns skäl att tro att en donation har beviljats i strid med förordningen.

Förordningen reglerar för närvarande inte huruvida en utgift är berättigad till EU-finansiering under den tre-månaders period då avregistreringsbeslut har fattats men ännu inte trätt i kraft. Detta kommer att korrigeras för att avskaffa ett möjligt kryphål och skydda unionens ekonomiska intressen.

En ändring görs för att tillåta europeiska politiska partier och stiftelser att även ta emot bidrag från medlemmar i länder utanför unionen men som tillhör Europarådet. Detta eftersom det finns medlemspartier i länder utanför EU som i nuläget inte tillåts ge bidrag till de europeiska politiska partier de är medlemmar i. För att minska risken för utländsk inblandning och för att säkerställa proportionalitet kommer bidrag från medlemmar utanför EU att begränsas till 10 % av de totala bidragen (som i sin tur är begränsad till 40 % av partiets eller stiftelsens årliga budget). Detta tak, tillsammans med kravet

på europeiska politiska partier att se till att deras medlemspartier utanför unionen iakttar värderingar som är likvärdiga med dem i artikel 2 i EU-fördraget, bör enligt kommissionen tillhandahålla de nödvändiga garantierna när det gäller utländsk finansiering.

För att göra det möjligt för europeiska politiska partier att främja debatter på nationell nivå om europeiska frågor, kommer dessa partier att få använda medlen från EU:s budget i nationella folkomröstningskampanjer i frågor som rör genomförandet av fördragen.

1.2.3 Sanktioner mot överträdelser från europeiska politiska partier och stiftelser och rättssäkerhet för dessa.

Samarbetet mellan myndigheten och Europaparlamentet om genomförandet och tolkningen av förordningen föreslås stärkas och därigenom förbättra rättssäkerheten för europeiska politiska partier och stiftelser. Ändring görs för att ge europeiska politiska partier och stiftelser rätt att bli hörda innan sanktioner åläggs.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslagen gäller ändringar för partier på europeisk nivå och bör därför inte ha någon effekt på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslagen förutses inte ha några budgetära konsekvenser för Sverige. Förslagen kan tänkas ha en begränsad påverkan på EU-budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ställer sig positivt till de syften kommissionen har för sitt förslag till förändringar av förordningen. Regeringen anser att det är positivt att regler förenklas och förtydligas och kan stödja inriktningen på förslaget. Regeringen analyserar fortsatt de olika förslagen i detalj. Principen att valfrågor främst ska regleras på nationell nivå bör dock fortsatt värnas. Vidare bör de sammantagna förändringarna i förordningen inte bidra till att

europiska politiska partier och politiska stiftelsers handlingsutrymme ökar väsentligt i förhållande till den nationella nivån.

2021/22:FPM37

Regeringen noterar den förändring av definitionen av europeiskt politiskt parti som öppnar upp för möjligheten till gränsöverskridande kampanjer i unionen men anser att förslaget behöver analyseras vidare. Förändringen får dock inte tas för intäkt för införande av transnationella listor inför valen till Europaparlamentet.

Regeringen ser preliminärt positivt på förslaget om att inrätta en tredje kategori av intäktskällor kopplade till intäkter som härrör från den verksamhet som europeiska politiska partier eller stiftelser bedriver.

Regeringen stödjer kommissionens ansats att införliva de värderingar som unionen bygger på i regelverket men anser att förslagen om europeiska politiska partiers skyldighet att följa de värderingar som unionen bygger på eller att inkludera vissa regler i sina stadgar måste analyseras vidare. Det är exempelvis viktigt att sådana skyldigheter inte innebär begränsningar av partiernas inre liv.

Regeringen ser positivt på inriktningen att europeiska politiska partier i sina stadgar ska inkludera regler för att främja jämställdhet och återspegla mångfalden i unionen.

När det kommer till förändring av medfinansieringsgrad ser regeringen inte behovet av att förändra medfinansieringsgraden och kan inte godta denna utan förordar en oförändrad medfinansieringsgrad.

Regeringen välkomnar borttagandet av det kryphål om huruvida en utgift är berättigad till EU-finansiering eller inte under den tre-månaders period då avregistreringsbeslut har fattats men ännu inte trätt i kraft.

Regeringen kan godta ändringen att tillåta europeiska politiska partier och stiftelser att samla in bidrag från medlemmar i länder som tillhör Europarådet. Regeringen ser också positivt på initiativ till att minska risken för utländsk inblandning.

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget grundar sig på artikel 224 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, som ger Europaparlamentet och rådet befogenhet att i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet fastställa bestämmelser för politiska partier på europeisk nivå, som avses i artikel 10.4 i fördraget om Europeiska unionen, särskilt reglerna för deras finansiering, och i artikel 106a i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Eftersom den befintliga förordningen reglerar partier och stiftelser på europeisk nivå och finansiering från EU:s budget, kan eventuella brister i detta system endast åtgärdas genom EU-lagstiftning. Enbart medlemsstaternas åtgärder är inte ett relevant alternativ.

EU-nivån är den enda nivå där regler för stadgar och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser kan fastställas. Därför är de föreslagna fokuserade ändringarna helt förenliga med subsidiaritetsprincipen. När kommissionen fastställde möjliga reformåtgärder har kommissionen varit noga med att återspegla principerna i protokoll nr 2 till fördragen

De riktade åtgärder som föreslås går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det långsiktiga målet att utveckla och stärka den europeiska demokratin och EU-institutionernas legitimitet genom att göra europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser mer effektiva och ansvariga demokratiska aktörer. Förslaget är därför förenligt med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det franska ordförandeskapet avser behandla ärendet skyndsamt under våren 2022. Kommissionen har en förhoppning om att förslaget ska vara klart våren 2023, Europaparlamentet har satt som mål att ha förslaget klart i slutet av 2022.

En diskussion om Demokrati och öppenhetspaketet i vilket detta kommissionsförslag är en del har aviserats till Allmänna rådet den 25 januari 2022.

4.2 Fackuttryck/termer

Due diligence

Due diligence eller företagsbesiktning innebär en noggrann granskning av bl.a. ett företags legala, finansiella och marknadsmässiga aspekter inför t.ex. ett beslut om företagsförvärv.